

רשומות

הצעות חוק

הכנסת

30 במאי 2016

637

כ"ב באייר התשע"ו

עמוד

הצעת חוק תובענות ייצוגיות (תיקון מס' 10) (הסדרי פשרה והסתלקות), התשע"ו-2016. 116

הצעת חוק תובענות ייצוגיות (תיקון מס' 10) (הסדרי פשרה והסתלקות), התשע"ו-2016*

1. תיקון סעיף 15 בחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006' (להלן - החוק העיקרי), בסעיף 15(א), המילים "שאישר השר לענין זה," - יימחקו.
2. תיקון סעיף 16 בסעיף 16(א) לחוק העיקרי, בסופו יבוא "בהחלטתו אם לאשר טובת הנאה כאמור, ישקול בית המשפט את אלה:
(1) אם הבקשה לאישור ההסתלקות הוגשה לפני שאושרה התובענה הייצוגית - האם התובענה הראתה עילת תביעה לכאורה;
(2) התועלת שהביאה הבקשה לאישור או התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה."
בסעיף 18 לחוק העיקרי -
3. תיקון סעיף 18 בסעיף קטן (ד), אחרי "לאישור הסדר פשרה," יבוא "אדם הפועל לטובת עניינם של חברי הקבוצה," והמילים "שאישר השר לענין זה," - יימחקו;
(2) אחרי סעיף קטן (ד) יבוא:
(17) (1) אדם או ארגון כאמור בסעיף קטן (ד), שהגיש התנגדות להסדר פשרה, לא יסתלק מהתנגדותו אלא באישור בית המשפט, וכן לא יקבל, במישור או בעקיפין, טובת הנאה, מהנתבע או מאדם אחר בקשר להתנגדות שהגיש, אלא באישור בית המשפט; קיבל בית המשפט את טענות ההתנגדות, כולן או חלקן, רשאי הוא לפסוק גמול לאדם או לארגון שהגיש את ההתנגדות; בהחלטתו אם לפסוק גמול כאמור ישקול בית המשפט את התועלת שהביאה ההתנגדות לחברי הקבוצה.

ד ב ר י ה ס ב ר

לצד פתיחת האפשרות להגיש התנגדויות לקהל רחב יותר, מוצע לקבוע כי מתנגד לא יוכל להסתלק מהתנגדותו או לקבל טובת הנאה בעבור ההסתלקות, אלא אם כן קיבל את אישורו של בית המשפט לכך, ולאחר שמסר לבית המשפט תצהיר שבו יפרט את כל הפרטים המהותיים הנוגעים להסתלקות. כמו כן, מוצע לקבוע כי בית המשפט ישקול לפסוק גמול למי שהגיש התנגדות, ובמסגרת זו ישקול בית המשפט את התועלת שהביאה ההתנגדות לחברי הקבוצה.

סעיף 2 סעיף 16 לחוק מתנה הסתלקות מתובענה ייצוגית או קבלת טובת הנאה בקשר להסתלקות כאמור באישור בית המשפט. במקרים רבים הנתבע מסכים לתת לתובע טובת הנאה כדי לחסוך מעצמו את ניהול ההליך; בקשות כאלה מטילות עומס על מערכת המשפט, כרוכות בעלויות מיותרות לנתבעים ואינן משרתות את עניינם של חברי הקבוצה המיוצגת ושל הציבור. לפיכך מוצע לקבוע כי בהחלטתו אם לאשר טובת הנאה

סעיפים לגורמים מסוימים, הקבועים בסעיף 18(ד) לחוק 1 ו-3 תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006' (להלן - החוק), נתונה הרשות להגיש התנגדות לאישור הסדר פשרה בתובענה ייצוגית. בשל חשיבות מוסד ההתנגדות בתובענות ייצוגיות, מוצע להרחיב את האפשרות להגיש התנגדויות להסדר פשרה ולקבוע כי כל אדם הפועל לטובת הקבוצה יוכל להגיש התנגדות להסדר פשרה שהוגש לאישור בית המשפט. כמו כן, מוצע לקבוע כי כל ארגון הפועל לקידום מטרה ציבורית בקשר לעניין שבו עוסקת התובענה יוכל להגיש התנגדות כאמור אף ללא צורך בקבלת היתר משר המשפטים (להלן - השר). במקביל, מוצע למחוק את הדרישה לאישור השר לגבי ארגון כאמור גם כשמדובר באפשרות לפנות לבית המשפט בבקשה להשתתף בדיוני התובענה (סעיף 15(א)). בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית תדון ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת (להלן - הוועדה) מחדש בשאלת הדרישה לאישור השר.

* הצעות חוק מס' פ/20/1606 (מספר פנימי: 562962) רפ/20/2149 (מספר פנימי: 569132); הועברו לוועדה ביום י"ח בטבת התשע"ו (30 בדצמבר 2015).

1 ס"ח התשס"ו, עמ' 264; התשע"ד, עמ' 655.

(2) אדם או ארגון כאמור בסעיף קטן (ד), המבקש להסתלק מהתנגדותו, יצרף לבקשת ההסתלקות המוגשת לבית המשפט, תצהיר ובו יגלה, בגילוי נאות, את כל הפרטים המהותיים הנוגעים להסתלקות.

תיקון סעיף 19

4. בסעיף 19 לחוק העיקרי -

(1) בסעיף קטן (א), במקום "קיימות, לכאורה, שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה" יבוא "התובענה שהוגשה עומדת, לכאורה, בתנאים לאישור תובענה ייצוגית הקבועים בסעיפים 3, 4 ו-8(א)";

(2) אחרי סעיף קטן (ד) יבוא:

"(ד1) בית המשפט רשאי לתת הוראות בדבר הפיקוח על ביצוע הסדר הפשרה לפי סעיף זה, לרבות הוראות בדבר הגשת דין וחשבון סופי המתאר את ביצוע הסדר הפשרה על ידי הצדדים; הוגש דין וחשבון כאמור, יורה בית המשפט על משלוח העתק מהדין וחשבון לגורמים שאליהם נשלחת הודעה לפי סעיף 18(ג).

(ד2) הוראות סעיף 20 יחולו, בשינויים המחויבים, גם על החלטה של בית המשפט לאשר הסדר פשרה לפי סעיף זה."

(3) בסעיף קטן (ו), בסופו יבוא "בית המשפט רשאי לקבוע כי תשלום שכר הטרחה לבא כוח המייצג יהיה מותנה, כולו או חלקו, במימוש הסדר הפשרה ובהשלמת ביצועו."

תיקון סעיף 20

5. בסעיף 20 לחוק העיקרי -

(1) בסעיף קטן (א)(3), במקום "לאוצר המדינה" יבוא "לקרן שהוקמה מכוח סעיף 27א; בית המשפט ייעד את הכספים לתחום הקרוב לנושא התובענה הייצוגית שהוגשה; נוכח בית המשפט כי העברת הכספים לתחום קרוב כאמור אינה מתאפשרת בנסיבות העניין, רשאי הוא להורות כי הכספים ייועדו לתחום אחר, הקרוב ככל האפשר לנושא התובענה";

(2) בסעיף קטן (ג), האמור בו יסומן כפסקה "(1)", ואחריה יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיפים 2(4) רבים מפסקי הדין והסדרי הפשרה בתחום ו-1(3), 5(3) ו-6 התובענות הייצוגיות אינם ממומשים, בחלקם או במלואם, משום שלאחר אישור הסדר הפשרה או מתן פסק הדין אין לנתבע ולתובע אינטרס במימוש ההסדר או פסק הדין. לפיכך מוצע להסמיך את בית המשפט לתת הוראות בדבר פיקוח על ביצוע הסדר הפשרה או פסק הדין, ודיווח על כך. עוד מוצע להסמיך את בית המשפט לקבוע כי תשלום שכר הטרחה לבא כוח המייצג יהיה מותנה, כולו או חלקו, במימוש הסדר הפשרה או פסק הדין ובהשלמת ביצועו.

סעיפים 1(5) לפי סעיף 20(א)(3) לחוק, במסגרת החלטתו ו-1(2) על מתן פיצוי כספי לחברי הקבוצה רשאי בית המשפט להורות על תשלום פיצוי כספי בסכום כולל, אם נותרת יתרה מסכום כאמור לאחר חלוקת הכספים לחברי הקבוצה, היא מועברת לאוצר המדינה. סעיף 20(ג) לחוק קובע כי אם בית המשפט מוצא כי פיצוי כספי לחברי הקבוצה אינו מעשי בנסיבות העניין, הוא מוסמך להורות על מתן כל סעד אחר לחברי הקבוצה או לטובת הציבור. לעתים קובע בית המשפט סעד לטובת הציבור על דרך של מתן תרומה. אשר לכספים

לתובע המייצג או בא כוחו יידרש בית המשפט לשקול את התועלת שהביאה הבקשה לאישור או התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה. עוד מוצע לקבוע כי אם בקשת ההסתלקות מוגשת לפני שהתובענה אושרה כיייצוגית, יבחן בית המשפט, במסגרת שיקוליו אם לאשר טובת הנאה כאמור, גם אם התובענה הראתה עילת תביעה לכאורה.

סעיף 1(4) סעיף 19(א) לחוק קובע כי בית המשפט יאשר הסדר פשרה רק אם מצא כי הוא ראוי, הוגן וסביר, אם קיימות לכאורה שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה (אם הבקשה לאישור ההסדר מוגשת לפני אישור התובענה הייצוגית), ואם סיום ההליך בהסדר פשרה הוא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת. כדי לצמצם את התופעה של תביעות סרק מחד גיסא, ושל תביעות טובות שמסתיימות בהסדרי פשרה שאינם מועילים לקבוצה המיוצגת מאידך גיסא, מוצע לקבוע כי בית המשפט לא יאשר הסדר פשרה אם התובענה שהוגשה אינה עומדת, לכאורה, בתנאים להגשת תובענה ייצוגית ולאישורה לפי סעיפים 3, 4 ו-8(א) לחוק.

"(2) הורה בית המשפט על מתן סעד כספי לטובת הציבור, יורה על העברת הכספים המיועדים לכך לקרן שהוקמה מכוח סעיף 27א; בית המשפט ייעד את הכספים לתחום הקרוב לנושא התובענה הייצוגית שהוגשה; נוכח בית המשפט כי העברת הכספים לתחום קרוב כאמור אינה מתאפשרת בנסיבות העניין, רשאי הוא להורות כי הכספים ייועדו לתחום אחר, הקרוב ככל האפשר לנושא התובענה";

(3) בסעיף קטן (ו), בסופו יבוא "לרבות הוראות בדבר הגשת דין וחשבון סופי המתאר את ביצוע פסק הדין על ידי הצדדים".

6. בסעיף 23 ל"חוק העיקרי, אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ד) בית המשפט רשאי לקבוע כי תשלום שכר הטרחה לבא כוח המייצג יהיה מותנה, כולו או חלקו, במימוש פסק הדין ובהשלמת ביצועו".

7. אחרי סעיף 27 לחוק העיקרי יבוא:

"קרן לניהול ולחלוקת כספים שנפסקו כסעד (א) 27א. (א) מוקמת בזה קרן לניהול ולחלוקת כספים הנפסקים כסעד מכוח סעיף 20(א)(3) ו-2(ג).

(ב) מטרת הקרן לחלק את הכספים כאמור בסעיף קטן (א) לטובת מטרות ציבוריות, והכול כפי שיוגדר בנוהלי הקרן ובכפוף להוראות בית המשפט.

(ג) הקרן תנוהל בידי הנהלה בת שלושה חברים, ואלה חבריה:

(1) האפוטרופוס הכללי;

(2) שני חברים שימנה השר.

(ד) השר יקבע הוראות לביצוע סעיף זה, לרבות הוראות בדבר מבחנים לחלוקת הכספים ואופן הפרסום של מבחנים כאמור, סדרי הגשת בקשות לקבלת תמיכה מן הקרן, סדרי עבודתה של הקרן ודיווח על ידי מקבל התמיכות לעניין השימוש בכספים שקיבל מהקרן.

(ה) השר יפרסם בתום כל שנת תקציב, ברשומות ובאתר האינטרנט של משרד המשפטים, דין וחשבון על פעולות הקרן, הכנסותיה והוצאותיה.

ד ב ר י ה ס ב ר

בהעברת הכספים לקרן ייעד בית המשפט את הכספים לתחום הקרוב לנושא התובענה הייצוגית, ואם הדבר אינו מתאפשר - לתחום אחר, הקרוב ככל האפשר לנושא התובענה.

בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית תוסיף הוועדה לדון בשאלה מיהו הגורם שינהל את הקרן ומה יהיה הרכבה.

הנפסקים לחברי הקבוצה בטכום כולל, מן הראוי להעביר גם את יתרת הכספים למטרות דומות לאלו של התובענה הייצוגית שבה נפסק הפיצוי. אשר לפיצוי כספי בדרך של תרומה לציבור, מתעוררות בעיות בנוגע למטרות התרומה ואופן חלוקתה, ובין היתר חששות בדבר קשרים קודמים בין הנתבע ובין מקבל התרומה. לפיכך מוצע לקבוע כי יתרת כספים כאמור או כספים המיועדים להיפסק כסעד לטובת הציבור יועברו לקרן שתנהל ותחלק את הכספים.

יוזמים: חברי הכנסת מרב מיכאלי, מירב בן ארי, רועי פולקמן, בצלאל סמוטריץ', שרון השכל, טלי פלוסקוב, יצחק וקנין, יעקב מרגי, אורי מקלב, יעל גרמן, מרדכי יוגב, מיכאל אורן, יפעת שאשא ביטון, איציק שמולי